

De seirende – de eier mer enn de har

Noen teologiske overveielser rundt givertjenesten

Innledning

Bispedømmet har sett at det er viktig å få opp givertjenesten i menighetene. Vi ønsker å nå enda lenger ut enn vi gjør i dag. Det er flere grunner til at dere som er prester (eller har andre kirkelige stillinger) involveres i dette prosjektet:

- Det er et sentralt tema i teologien (Forholdet til penger viktig del av å være en kristen)
- Vi ønsker som bispedømme å nå lenger ut og setter oss høyere mål enn det de statlige og kommunale midlene kan bidra med. Mange er kommet langt med givertjenesten og innsamling av gaver, men det er alltid mulig å komme lenger.
- Vi tror det blir en sunnere kirke når vi tar større ansvar.
- Skal et prosjekt lykkes, må det skapes synergier og budskapet må komme lang flere kanaler.

Denne teologiske gjennomgangen, skal behandle givertjenesten under to synsvinkler. For det første hva mammon er og gjør med oss. Deretter skal jeg kort presentere noen hovedtanker i forvaltertanken. Med dette teologiske bakteppet vil jeg så ta for meg givertjenesten som svar på mammons makt og forvaltertanken. Det er et stort tema, og ikke alle sider ved forvaltertanken og givertjenesten vil bli berørt.

Gud eller mammon

Hvor aktuelt er å snakke om givertjeneste? Etter min mening er det helt sentralt tema i den kristne tro. Fordi givertjeneste handler om penger og hvordan vi skal forholde oss til pengene.

«Bibeloversetter Olav Farestveit hadde hovedansvaret for den ny-norske oversettelsen av Det nye testamentet som kom i 1975/78. I et intervju ble han spurt; Hva i Jesu forkynnelse har gjort sterkest inntrykk på deg? Han svarte: Hvor sterkt og ofte han advarte mot pengenes makt.» (O. Skarsaune. Etterlyst. S. 70)

Jesus sa:

Ingen slave kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon.» Luk 16,9f

Et lite sitat fra Oskar Skarsaune:

«Jesus er ikke alene om å karakterisere pengedyrkelse som avgudsdyrkelse. I Kolosserbrevet 3,5 står det: «Grådighet er ikke annet enn avgudsdyrkelse.» Det greske ordet som er gjengitt «grådighet» kan mer bokstavelig oversette «trangen til stadig å eie mer.» Å være dominert av denne trangen er det samme som å tilbe Mammon. Det er uforenelig med det første bud, du må velge. En ikke liten del av Jesu undervisning handler om dette.» (O. Skarsaune, Jesus etterlyst, s. 59f)

Fordi det handler om det første bud, må forholdet til pengene og det vi eier være en sentral del av vår forkynnelse. I forbindelse med pengenes makt, bruker Jesus ordet mammon.

Definisjon av ordet mammon

Ordet mammon forekommer 4 ganger i NT, aldri i GT. Det er brukt i jødiske skrifter på Jesu tid. Ofte i betydningen «urettferdig mammon» (Luk 16.9.11). Mammon betyr i disse jødiske tekstene ikke bare penger, men formue, eiendom, det som har pengeverdi.

I jødedommen har mammon fått en *uedel* betydning, særlig i de fromhetskretser som dyrket fattigdomsfromheten. Mammon er forbundet med urenheter, uredelighet og verdslighet. De fromme elsker Gud og ikke mammon. (Illustrert bibelleksikon V s.20)

Det interessante er hva mammon gjør med oss.

Gud eller Mammon et spørsmål om vår tillit!

La meg starte med en lignelse av Jesus:

«Det var en rik mann som hadde fått god avling av jorden, ¹⁷ og han tenkte med seg selv: 'Hva skal jeg gjøre? Jeg har ikke plass til avlingen min. Jo, dette vil jeg gjøre: Jeg river ned låvene og bygger dem større, og der samler jeg kornet og alt jeg ellers eier. Så skal jeg si til meg selv: Nå har du mye godt liggende, nok for mange år. Slå deg til ro, min sjel, spis, drikk og vær glad!' Men Gud sa til ham: 'Uforstandige menneske! I natt kreves din sjel tilbake. Hvem skal så ha det du har samlet?'

Slik går det med den som samler skatter til seg selv og ikke er rik i Gud.» (Luk 12,16-20)

Barnebøker kan lære oss mye. En barnebok har illustrert denne lignelsen på en genial måte. På det første bildet ser vi en låve, men etter hvert som han bygger større, endrer låvens utforming seg. Den blir mer og mer lik en kirke. Til slutt er den blitt en stor katedral. På siste side er den mørk og helt tom. Mammon kan ta Guds plass. Det er et spørsmål om: Hvor henter du din trygghet? I pengenes makt eller i Guds?

Dette er poenget i Bergprekenen, hvor Jesus bruker ordet Mammon:

Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon. Derfor sier jeg dere: Vær ikke bekymret for livet, hva dere skal spise, eller hva dere skal drikke, heller ikke for kroppen, hva dere skal kle dere med. Er ikke livet mer enn maten og kroppen mer enn klærne? Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verdt enn de? Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? ... Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg. Så gjør dere ingen bekymringer for morgendagen; morgendagen skal bekymre seg for seg selv. Hver dag har nok med sin egen plage.

Luther sier:

«En Gud er det en venter seg alt godt av, og som en tar sin tilflukt til i all slags nød. Det å ha gud er ikke noe annet enn å stole på ham av hjertet og tro på ham.»

”Det som du da fester ditt hjerte ved og som du stoler på, det – sier jeg – er egentlig din Gud.” (Store katekismen)

«Å tro på Gud handler om en grunnleggende tillit til at Gud tar vare på oss, også når alt ser verst ut.»

Skarsaune

Oppfordringen kommer derfor i hebreerbrevet:

La ikke kjærlighet til penger styre livet, men nøy dere med det dere har. For Gud har sagt: *Jeg svikter deg ikke og forlater deg ikke.* (Heb 13.5)

Et lite bilde fra de første myntene.

Opprinnelig var det en klar linje mellom myntene og tro på Gud.

”De eldste greske myntene var imidlertid gjerne preget med gudebilder.... Det engelske ordet for penger, ”money”, og vårt eget ord ”mynt”, stammer fra den romerske gudinnen Juno Moneta. Det var i hennes tempel at myntene ble laget. Verdifulle metaller gav myntene verdi, men de var også velsignet av gudinnen. Det var magi i pengene. De kunne bringe lykke og god helse. Vi kan fremdeles se rester av holdningen i skikken med å kaste mynter i brønner og elver og ønske seg noe. (Per Espen Stokenes, ”Penger og Sjel” s. 28).

Valget mellom Gud og mammon handler dypest sett om å holde det første budet: Du skal ikke ha andre guder enn meg.

Mammon spiller på våre dårlige sider

«For kjærligheten til penger er roten til alt ondt. Drevet av den er mange ført vill, bort fra troen, og har påført seg selv mange lidelser.» 1.Tim 6,10

Det er få ting som kan endre oss så mye som penger. ”Hva gjør vi ikke for penger? Tomm Kristiansen skriver i en meget interessant bok: Afrika – en vakker dag, om ANC. Frigjøringshæren som var en viktig brikke for å få slutt på den uverdige apartheid politikken i Sør Afrika. Dette er mennesker det med rette stod respekt av:

”ANCs toppledere har vi lært å kjenne som moralske søyler. De var villige til å ofre sitt liv i kampen mot apartheid, og mange av dem ofret sin frihet. Så spaserte de ut av fengselsportene og inn i departementene og ble ansvarlige for millioner og milliarder.” (s. 100)

Så fortsetter Kristensen å beskrive hvordan de beriker seg selv, i stedet for å hjelpe de som de er satt til å styre. Penger gjør noe med oss, selv de største idealistene. Men vi trenger ikke gå helt til Sør Afrika for å finne slike eksempler. Det er ganske avslørende å se hvordan vi reagerer når det er salg. Da Ikea skulle åpne en ny forretning i Oslo for noen år tilbake, måtte politiet tilkalles for å roe gemyttene. En småbarnsmor tok med seg sine barn til åpningen av et annet kjøpesenter. ”Aldri mer,” sa hun, ”her var det livsfarlig å være med barn.”

Det er nok av arveoppgjør som har satt vondt blod i familier som tidligere levde godt sammen. Krig om båtstøper, veirettigheter osv holder liv i mange advokater.

Mammon forvirrer synet vårt

To korte eksempler.

Ordet å tjene knyttes i dag ofte opp til spørsmålet: Hva tjener du? Underforstått er det et spørsmål om kroner og hvor høy lønnen din er. I det nye testamentet handler å tjene først og fremst ikke om

hva jeg tjener, men hvem jeg tjener. Det er ikke et spørsmål om hva jeg får, men hvordan jeg tjener (gir) andre mennesker. Sagt med Jesu ord:

Men slik er det ikke blant dere. Den som vil bli stor blant dere, skal være tjeneren deres, (Mark 10,43)

Det andre eksemplet er hentet fra barneboken «Den lille prinsen» av Antoine de Saint-Exupéry:

Jeg har fortalt disse enkelthetene om asteroide B 612 og oppgitt nummeret p.g.a. de voksne. De voksne elsker tall. Hvis du forteller dem om en ny venn, spør de aldri om vesentlige ting. De spør aldri: "Hvordan er stemmen hans? Hva er det helst han vil leke? Samler han på sommerfugler?" Nei, de spør: "Hvor gammel er han? Hvor mange søsken har han? Hvor meget veier han? Hvor meget tjener faren hans?" Og da først tror de at de kjenner ham. Dersom du sier til en voksen: "Jeg har sett et nydelig rødt steinhus med geranier i vinduene og duer på taket," så kan de slett ikke tenke hvordan det ser ut. Du skal si: "Jeg har sett et hus til hundre tusen franc." Og da vil de rope: "Å, så nydelig det er." (s.15) "Den lille prinsen".

Pengene gjør noe med perspektivene. Vi blir fattigere hvis alt må måles i penger. Mammon blender og forvirrer oss.

Forvaltertanken

Ordet forvalter defineres på denne måten:

"person som bestyrer eller administrerer noe, ofte på andres, særlig eierens vegne."
(Aschehoughs leksikon)

Det som kjennetegner forvalteren er med andre ord at det ikke er han eller hun som eier det som skal forvaltes.

Forvaltertanken har flere perspektiver, men her vil jeg trekke frem noen av de viktigste i forhold til temaet givertjenesten. For det første går det gjennom hele Bibelen at alt det skapte tilhører Gud.

En Davids-salme.

Jorden og det som fyller den, hører Herren til,
verden og de som bor der, er hans. Salme 24,1

Da Gud skulle gi israel folket de 10 bud, understreker han den samme tanken:

Hvis dere adlyder min røst og holder min pakt, skal dere være min dyrebare eiendom framfor alle andre folk; for hele jorden er min. (2. Mos 19,5)

Det finnes ikke noe av det skapte som ikke er Guds. Per Lønning har fått det godt frem i salmen «Intet er vårt alt er ditt. Alt er vårt i deg.» Det vi har er dypest sett ikke vårt, men Guds. (se også Salme 50,12 og 1.Kor. 10,26)

For det andre: I skapelsen er vi kalt til å være forvaltere:

Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, som mann og kvinne skapte han dem. Gud velsignet dem og sa til dem: «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over alle dyr som det kryr av på jorden. 1. Mos 27f

Disse versene kalles gjerne for forvalteroppdraget eller kulturoppdraget. Legg merke til at forvalteroppdraget er gitt før syndefallet. Den er en del av skapelsen, ikke en konsekvens av syndefallet. På den nye jord og himmel som Gud en gang skal skape, kan det derfor meget godt hende at vi fortsatt skal være forvaltere.

Et viktig aspekt ved forvaltningen handler om vårt forhold til skaperverket. Vi er i ferd med å ødelegge kloden vi bor på. Klimakrisen er over oss og noe om gjøres. I den latinske oversettelsen av Det gamle testamentet er ordet «legge under seg» i skapelsesberetningen oversatt med ordet «cultivare», det ordet vi finner i kultivere. Her har vi en stor oppgave å gjøre. Kultivere og forbruke er ikke det samme. Men i og med at fokuset på dette foredraget er givertjenesten, kommer jeg ikke til å gå dypere inn på forvaltertankens helt grunnleggende betydning for vårt forhold til skaperverket. Både forholdet til skaperverket og hvordan vi forvalter det vi er blitt betrodd, inkludert å dele vitnesbyrdet om Jesus Kristus, hører med til forvaltertanken.

Hvordan unngå loviskhet!

Før vi snakker om givertjenesten er det et viktig poeng. Å snakke om givertjeneste kan lett bli oppfattet som loviskhet. Det har vært en del usunn forkynnelse rundt givertjeneste.

Vi har en viktig arv fra reformasjonen i forhold til frelsen å ta vare på i ordene: «Nåden alene», «Troen alene» og «Jesus alene». Frelsen er ikke til salgs. Vi kan ikke kjøpe oss hverken frelse eller goodwill hos Gud.

Utgangspunktet for givertjenesten handler ikke om frelsen, men konsekvensen av at vi er frelst. Ikke om hvordan vi skal bli Guds barn, men konsekvensen av at vi er blitt Guds barn. Det er en grunnleggende forskjell på det vi gjør for å oppnå noe, og det vi gjør fordi vi allerede er noe.

Givertjenesten, konsekvensen av mammons makt og forvaltertanken

Vi går nå et skritt lenger i den praktiske utfordringen å gi. Jeg har laget ti setninger om hva det er å gi.

For det første: Å gi er et vern mot mammons makt

Den største faren ved Mammon er at Mammon ønsker å utfordre Guds plass i våre liv. Det er en kamp om hvem som skal ha vår tillit. Jesus snakker om at man må velge om man vil tjene Gud eller Mammon.

Utfordringen som lå i de offerforskriftene Gud foreskrev Israelsfolket er interessante. De skulle blant annet gi "førstegrøden" Det vil si det første som jorden og dyrene frembrakte. Du hadde ingen garanti for en avling til, eller flere dyr. Hvis de skulle følge forskriftene, var de nødt til å handle i tro på at Gud har omsorg for dem.

Hele fundamentet for at vi kan gi, er at Gud har omsorg for oss. **Å gi er å stole på Guds løfter.** Givertjenesten er til for mitt eget Gudsforhold. Den gjør at jeg må sette min lit til Guds omsorg.

«Og Gud makter å gi dere all sin gave i rikt mål,
så dere alltid og under alle forhold har nok av alt,
ja, har overflod til all god gjerning.» (2. Kor 9,8)

Paulus mener selvfølgelig ikke at vi skal gi slik at vi ikke lenger klarer å holde våre forpliktelser. Det handler om ansvarlighet. Selvfølgelig skal ingen gi slik at man havner på "sosialen" av den grunn. Men

i det store og hele gir i alle fall de fleste av oss av vår overflod. Vi gir slik at vi egentlig ikke er avhengig av Guds direkte omsorg for vårt daglige underhold. Utfordringen er neppe av vi gir for mye av det vi er betrodd å forvalte.

Grunntanken er; gi for Gud har omsorg for deg.

"Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg." (Mat. 6,33)

Å gi er å stole på Guds omsorg. Tryggheten det er å legge sin fremtid i Guds hender, er en annen trygghet enn å stole på fete bankkontoer, gode forsikringspoliser og helseprogrammer. Å hvile i Guds omsorg er den beste investering et menneske kan gjøre.

For det andre: Mammon får frem de dårlige sidene ved oss. Den svenske professoren Stefan Einhorn kom i 2014 ut med en bok i Sverige hvor han tar for seg de nye dødssynende. Han har undersøkt hva svensker mener er det verste syndene (egenskapene) i dagens Sverige. I innledningen skriver han hvorfor han skriver om dødssyndene:

«Sannheten er at hvis vi ikke overvåker våre mørke sider risikerer vi at de plutselig tar over og diktere våre handlinger.» (s.10)

Dette harmonerer godt med Jesu advarsler mot mammon.

Det er en interessant side til ved hans undersøkelse. De klassiske syv dødssyndene fra pave Gregor den store på 600 tallet var:

- Hovmod
- Grådighet
- Begjær
- Misunnelse
- Fråtseri
- Vrede
- Latskap

Einhorn fant i sin undersøkelse blant svensker som var med i hans undersøkelse av dagens dødssynder var i prioritert rekkefølge:

- Falskhhet
- Hat
- Hensynsløshet
- Mobbing/trakassering
- Trangsynthet
- Fremmedfiendtlighet
- Grådighet

Her har grådigheten kommet med, men fråtsing er ute.

Året etter den svenske undersøkelsen, gjorde han en tilsvarende undersøkelse av hva vi nordmenn opplever som dagens dødssynder. Den norske er ganske lik den svenske, men det er noen forskjeller. Det interessant er at grådighet ikke er med. Fråtsing er heller ikke med i den norske listen.

Det bør gi grunn til å stille noen spørsmål. Desto rikere vi er som fellesskap, desto mindre galt er det å karre til seg. Burde det ikke vært motsatt. Vi har jo alt vi trenger til å dekke de viktigste behovene. Vi minner om Paulus sine ord:

«For kjærlighet til penger er rot til alt ondt.» (1.Tim. 6,10)

For det andre: Å gi handler om å bevare hjertet vårt

I Ordspråkene står det:

Bevar ditt hjerte framfor alt du bevarer,
for livet går ut fra det. Ord 4,23f

I Bibelen er hjertet senteret for våre handlinger og vår menneskelighet. Det finnes mange bibelvers som er vanskelige. Noen fordi de er vanskelig å forstå. Andre fordi de er så alt for tydelige. Det følgende verset er for meg det aller mest krevende:

Hva kjærlighet er, har vi lært av at Jesus ga sitt liv for oss. Så skylder også vi å gi vårt liv for våre søsken.
Men den som har mer enn nok å leve av og likevel lukker sitt hjerte når han ser sin bror lide nød, hvordan kan han ha Guds kjærlighet i seg? (1 Joh 3,16f)

Å lukke sitt hjerte handler ikke bare om penger, men uttrykket «mer enn nok å leve av» viser ubehagelig tydelig at vårt forhold til verdens nød også må få konsekvenser for hvordan vi forvalter de pengene Gud har betrodd oss. Det handler om vi vil lukke hjertet, det som fremfor noe skal bevares.

Vi finner i Det gamle testamentet den samme koblingen mellom å ha erfart Guds barmhjertighet og hvordan vi deler med den nødlidende. Ole Christian Kvarme skriver:

«Gud kom i en sky til Moses på fjellet og sa til ham at «Herren er en barmhjertig og nådig Gud.» Det fikk også en konkretisering: «Lukk villig opp hånden for din bror, for de nødlidende og fattige i landet ditt (5 Mos 15,27)» Denne oppfordringen går igjen i Mosebøkene, hos profetene og i salmene fram til Jesu undervisning i evangeliene.
(i Guds forunderlig barmhjertighet s. 127)

For det tredje: Å gi er svaret på omvendelsen

Sakkeus var svært glad i penger. Han gikk ikke av veien for å karre til seg en ekstra slant. Det bekymret han lite at det han gjorde var ulovlig. Han måtte jo karre til seg stadig mer. Samtidig bar han på et håp om å få se Jesus. Når Jesus kommer under treet hvor han sitter, er det Jesus som ser Sakkeus og ber han kom ned fordi Jesus ønsker å være med Sakkeus hjem. «Sakkeus, i dag vil jeg ta inn i ditt hus; sier Jesus.» Dette møtet fikk praktiske konsekvenser for Sakkeus sitt forhold til pengene sine:

Men Sakkeus sto fram og sa til Herren: «Herre, halvparten av alt jeg eier, gir jeg til de fattige, og har jeg presset penger av noen, skal de få firedobbelt igjen.» 9 Da sa Jesus til ham: «I dag er frelse kommet til dette huset, for også han er en Abrahams sønn. (Luk 19,8f)

Om kvinnene som fulgte Jesus står det at: «Med det de eide, hjalp de Jesus og de tolv (Luk 8,3).» Om disiplene står det: «Men Jesus sa til Simon: «Vær ikke redd! Fra nå av skal du fange mennesker.» Så rodde de båtene i land, forlot alt og fulgte ham.» (Luk 5,10f).

For det fjerde: Å gi er å imitere/etterligne Gud,

En grunnleggende tanke i Det nye testamentet, er at vi skal ha Gud som forbilde. «Ha Gud som forbilde, dere som er hans elskede barn.» (Efes 5,1) En av sidene ved Gud er at Gud gir. Paulus spør:

«Hva annet har du enn det du har fått? Og har du fått noe, hvorfor skryter du som om det ikke var en gave?» (1.Kor. 4,7)

Jesus fortsetter av vi gir, på tross av at vi ikke er fullkomne:

"Når selv dere som er onde, vet å gi barna gode gaver, hvor mye mer skal ikke da den Far dere har i himmelen, gi gode gaver til dem som ber ham." (Mat. 7,11)

Når vi gir, gjør vi det som er et av kjennetegnene på hvordan Gud er.

Kommer vi til å gi i himmelen? I himmelen er det ingen som kommer til å lide nød. Men det er ingen utenkelig tanke at vi også når Gud en gang skaper en ny jord at vi vil fortsette å gi. For det er Guds vesen å gi. Frans av Assisi formulerer det slik i sin bønn: «For det er ved å gi at man får.»

For det femte: Den rette gudsfrykt

I pastoralbrevene (1.og 2 Timoteus brev og Titus brev) skriver Paulus om gudsfrykten. Gudsfrykt er ikke en redsel for Gud, men en ærefrykt fordi vi kjenner Gud og hans godhet. Gudsfrykt er den grunnleggende holdning vi som kristne skal prege vårt forhold til Gud og våre medmennesker.

Det oppstod i kirken en debatt rundt gudsfrykten. I 1. Timoteus brev kapittel 6 er det avsnitt med overskriften «Vranglære og pengebegjær». Hva vranglæreren helt konkret bestod i vet vi ikke. Men det må ha vært noe i retning av at de forsøkte å få folk til å tro at gudsfrykten skulle gi dem materielle fordeler. Det er mulig at de også tok betaling for sin undervisning. Paulus sier i alle fall om dem at: "De mener gudsfrykten er en vei til vinning." Et synspunkt ikke veldig forskjellig fra herlighetsteologien.

Paulus er enig i at gudsfrykt er en vei til vinning, men bare når den inneholder et ord som gir en helt annen retning, ordet nøysomhet.: "Ja, gudsfrykt med nøysomhet, er en stor vinning." (1.Tim.6,6)

En gudsfrykt som ikke har med seg nøysomhet, er ingen rett gudsfrykt. Nøysomheten er nødvendig for at vi skal ha noe å gi. Vi gir for å ha den rette gudsfrykten.

Men er det mulig å leve et liv i nøysomhet? Ja det er det. For nøysomhet har sin grunn i et forhold som vi har vært inne på tidligere. Gi - for Gud har omsorg for deg.

Et kjent vers som ofte siteres er ordene. "Alt makter jeg i ham som gjør meg sterk." (Fil. 4,13) sammenhengen disse ordene er sagt er interessant. De er ikke sagt i noen av de dramatiske situasjonene Paulus var i. Det sa han etter å ha fortalt om hvordan han hadde lært seg et liv i nøysomhet. "Jeg sier ikke dette fordi jeg led nød, for jeg har lært å nøye meg med det jeg har. Jeg vet hva det er å ha det trangt, og hva det er å ha overflod. I alle ting er jeg innviet, både å være mett og å være sulten, ha overflod og lide nød. Alt makter jeg i ham som gjør meg sterk." (Fil. 4,11-13)

Nøysomhet er en del av kjerneverdiene i Den norske kirke og også viktig i forhold til å ta vare på skaperverket.

For det sjette: Å gi er vår takk til Gud

Etter Jesu død og oppstandelse, er det slutt på offerpraksisen for den kristne kirken:

«I kraft av denne viljen er vi blitt helliget ved at Jesu Kristi kropp ble båret fram som offer én gang for alle».

Det eneste offer som gjenstår det er å frembære takkoffer. Ofte blir takkofferet forkortet til bare siste delen av ordet «offer». Det gir en mening som blir helt feil. Takkofferet er ikke et offer, men en takk vi gir til Gud for den Han er, og for Hans omsorg for oss.

I en salme i Norsk salmebok 1985 synger vi:

"Jeg vil ofre med jubel i Herrens hus, og synge og spille
for ham, for store ting har han gjort mot meg og hellig er
hans navn." (Nr 872)

For det syvende: Å gi er å være en medarbeider

Når Paulus skriver sine brev til menighetene er alltid utgangspunkt en uenighet eller konflikt i menigheten. Unntaket er brevet til menigheten i Filippi. Det har sin foranledning i at menigheten i Filippi har støttet menigheten i Jerusalem under hungersnøden som oppstod.

Dere vet selv, filippere, at i den første tiden jeg forkynte evangeliet og hadde forlatt Makedonia, var dere den eneste menigheten som førte regnskap med meg over gitt og mottatt. Allerede da jeg var i Tessalonika, sendte dere meg både én og to ganger det jeg trengte. Det er jo ikke gaven jeg er ute etter, men frukten av den, og den skal bli godskrevet dere rikelig. Med dette bekrefter jeg at alt er mottatt, og at jeg nå har nok. Ja, jeg har mer enn nok, nå når Epafroditus er kommet med sendingen fra dere – den var som en god duft, et offer Gud tar imot med glede. Fil 4,15ff

Det er verd å merke seg at Paulus kaller disse givene for sine medarbeidere. Han beskriver dem på denne måten:

Jeg takker alltid min Gud når jeg tenker på dere, og alltid, i alle mine bønner, ber jeg for dere alle med glede. For fra første dag og fram til nå har dere hatt **del med meg i evangeliet**. (Fil 1,3f)

Det å gi, er «å ha del med i evangeliet.» Derfor er det viktig at når en menighet inviterer til medarbeiderfest, inviteres også givere og forbedere.

For det åttende: Å gi er å elske vår neste

Det vi gir, gjør en forskjell for vår neste. Formålene som givertjenester, takkoffer og innsamlinger går til er viktige og betyr noe for det enkelte menneske.

For det niende: menigheten trenger penger

Den norske kirke har i mange år vært i en svært privilegert situasjon forskjellig fra de aller fleste kirker i verden ved at vi har fått kommunal og statlig finansiering av de aller fleste utgiftene. Dette er en god forvaltning av offentlige midler som alle tros- og livssynssamfunn får lik støtte pr medlem. Men begrensede offentlige rammer må ikke sette begrensinger på menighetens mål. Vi må ha større ambisjoner om å nå lenger ut, ambisjoner som også krever økonomi. Ikke minst gjelder det innen trosopplæring, ungdomsarbeid og diakoni. Vågsbygd menighet har et godt slagord: «Det skal ikke stå på penger.»

For det tiende: Givertjeneste er sunn for menighetens vekst

Vi bor i et av verdens rikeste land, men bidrar kanskje minst økonomisk til drift av vår egen kirke. Jeg tror det er sunnere å være med å bidra økonomisk til driften av kirken enn å få alt i fanget. På engelsk er ordet for å være bortskjemt «spoiled.». Det man bruker penger på, får man et nærmere forhold til. Erfaringen er tydelig fra kirkebygg/menighetsbygg som er blitt reist på dugnad eller med delansvar fra menigheten. Engasjementet blir større og eierskapet større. Flere får mulighet til å vise at de bryr seg om kirken. Erfaringen fra de frivillige organisasjonene er den samme.

Avslutning:

Å gi handler om glede og å seire

Andrea Riccardi er italiensk professor i samtidshistorie. Han var minister uten portefølje for internasjonalt samarbeid og integrasjon i Mario Montis regjering og grunnlegger av den katolske lekmannsbevegelsen St Egidio. Ole Chrostan Kvarme referer til et foredrag han hørte av han. Riccardi sa:

«Det er ingen lett sak å oppnå glede i vårt samfunn. Forbrukskulturen gjør oss triste, fordi vi hele tiden kjenner behov for å kjøpe mer...(…) Forbrukskulturen er en skjult lærer som former våre samfunn med tristhet.»

Som en motkraft mot denne kulturen oppfordrer han til et opprør med giverglede som fortegn og veiviser. Jesus setter også ord på det i et utsagn som Paulus gjengir: «Husk de ordene Herren Jesus selv sa: «Det er saligere å gi enn å få.» (Apg 20)

Ole Christian Kvarme, Forunderlig barmhjertighet – Meditative vandringer i nådens landskap, s. 122-23

Kvarme skriver videre:

For meg som kristen er globalisering og giverglede knyttet til essensen i det å være kirke.»
(Kvarme Guds forunderlige barmhjertighet) s.124)

Dette foredraget har overskriften *De seirende*. Ordene er lånt fra tittelen på et dikt av Jens Bjørneboe.

DE SEIRENDE

Deres er hemmeligheten:

Å gi.

Gyllen gir jorden dem hveten
tilbake, fordi;

Allting skal gis dem mer enn de gav
skummet fra bølgen blir rav
og gir seg tilbake til den -,
alt gis igjen, rose og venn.

Disse som gir,
eier
mer enn de har.

Og tingene blir
flere enn de var.
Dette er seier!

Jens Bjørneboe

Bibelens ord om å gi – givertjenesten, fanges godt opp i ordene: «Disse som gir – eier mer enn de har.» Eller sagt med ordene av Jesus.

«Husk de ordene Herren Jesus selv sa: 'Det er saligere å gi enn å få.'» Apgj 20,35

Stein Reinertsen

Kristiansand 13.01.2020